

O koláčích a představách

Základ kázání: Izajáš 43, 18-19

Čtení: Lukáš 24, 13-35

Milé shromáždění,

Znáte takový ten pocit, že na něco čekáte, na něco se těšíte, a když přijde tak vás to zklame nebo to ani nepoznáte?

Třeba můj táta s láskou vzpomíná na to, jak babička pekla úžasný koláč. A ten byl nejlepší. Žádný jiný koláč na světě ho nepřekoná! No a moje maminka, které tátovi peče koláče větší část života ten koláč prostě nikdy neupeče tak dobře. Ačkoli se snažila - a já můžu potvrdit, že moje mamka peče koláče na vysoké úrovni - tak to nikdy nebylo a nebude to pravé. My ten koláč od babičky už nikdy neochutnáme, tak to nemůžeme tak úplně posoudit. Třeba to bylo nějaké naprosto dokonalé výjimečné koláčové arcidílo, co já vím. Ale mám za to, že v tom spíš bude taková malá koláčová zaslepenost. Že si táta v dětství udělal představu o nejlepší koláči, kterou uzamkl a teď tím porovnává všechny ostatní koláče, které budou jiné, a proto nebudou nikdy tak dobré. Popravdě, kdo z nás u sebe něco takového nepozoruje že? A asi se dá mluvit o tom, že tu chuť babiččina koláče už dávno zapomněl. Že během let dost možná vyprchal ten dojem, a zbyla pouze dutá skořápka představy ideálního koláče, která teď boří všechny další a určitě neméně dobré nebo i lepší exempláře. Je to vlastně docela nešikovný návyk, který znepríjemňuje život každému, kdo tátovi předloží koláč.

I: Mířím tím k zajímavému nešvaru lidské duše, díky kterému nám v životě může uniknout spousta dobra. Mnoho dobrých, prospěšných ba i chutných věcí můžeme nechat jen tak projít kolem. Stačí držet se své představy „jak to má být.“ Neochotu přehodnocovat to, „jak věci mají být“ vidíme často u malinkých dětí. Klasicky když jdete s dětmi nakupovat. Dětem se něco zalíbí,

a už je konec. Klapka na oči, nic jiného nevidí. „Ne, mě neudělá radost ta plyšová myšička, ale jedině tohleto autíčko na dálkové ovládání.“

Podobně židé Ježíšovy doby. Měli nějakou představu „jak má vypadat mesiáš“, a on přišel Ježíš. „No jo, jenže my jsme čekali mocného politického vůdce - tohle není on.“ Ježíš ani trochu nesplňoval většinovou představu židů o tom, jak má vypadat mesiáš. A tak Ježíš v Matoušově evangeliu (13, 14-15) říká: „A plní se na nich proroctví Izaiášovo: ‚Budete stále poslouchat, a nepochopíte, ustavičně budete hledět, a nevidíte. Neboť obrostlo tukem srdce tohoto lidu, ušima nedoslýchají a oči zavřeli, takže nevidí očima a ušima neuslyší, srdcem nepochopí a neobráti se - a já je neuzdravím.‘ Blažené vaše oči, že vidí, i vaše uši, že slyší.“ Budiž jim ku odlehčení, že takových rádoby mesiášů i v Ježíšově době bylo dost, a tak to nebylo tak jednoduché rozpoznat. Kéž jsme v tomhle prozíravější.

I: Jak tak pročítám Bibli, tak zjišťuji, že Bůh rád překvapuje. Někteří teologové (Rudolf Otto...) říkají, že „Bůh je vždycky jiný.“ Tím chtějí říci, že Bůh je vždycky jiný než naše představy o něm. Že vždycky vyklouzne z rukou lidského rozumu, které se ho pokoušejí chytit.

My lidé si děláme představy naprosto o všem. Lidský mozek takhle prostě funguje. Aby se jednodušeji orientoval v tomto světě, tak si dělá taková shrnutí, škatulky, kategorie, zobecnění, vzorečky, předpovědi. Nejlepší koláč je ten, a nejlíp na dovolené bylo tam atp... To proto, aby se nemusel pořád divit a zkoumat všechno zvlášť a nově. A pak mu ty zvláštnosti a zajímavosti nového taky uniknou. A „pro les přestává vidět stromy.“

A tak občas, když se nad něčím zastavíme. Když se nám povede nějakou událost, kterou prožíváme hned nezařadit do té které škatulky. Tak můžeme objevit něco zcela nového, fascinujícího. Říká se, že filosofie - tedy láska k moudrosti - začíná údivem. Že moudrost začíná, když se něčím necháme udiveně fascinovat a

věnujeme pozornost té věci samotné, aniž bychom ji hned dali nálepku „jiné než mamčin koláč.“ Když zážitek vezmeme v jeho jedinečnosti, která je mu vlastní – a hned to neporovnáváme se starým dobrým zlatým kdovíčím...

Proto začínají výzvy k modlitbě tak často slovy jako „ztišme se, otevřme srdce, zastavme se atp.“ Život vůbec není nudný a šedivý, není to koloběh opakujících se věcí. Ve skutečnosti se v tomto světě snad nic neopakuje. Celý vesmír je každým dnem jiný, už nikdy nebude takový jako před pěti minutami, ani jako teď ani teď ani teď... Až se tu setkáme nějakou další neděli, tak to bude jiné. My budeme jiní. Budeme mít možná jinou náladu, budeme zas o něco zkušenější, můžeme přijít s nějakou úzkostí nebo naplnění radostí z toho co jsme prožili atp. Co se to děje, že jsme schopni tohle přehlížet? Co se to děje, že máme v povaze si dát na oči klapky a nevidět? Vždyť všechny sněhové vločky jsou „maličké zázraky nekonečné krásy“, na světě s největší pravděpodobností nenajdete dvě naprosto stejné (Wilson Alwyn, fotograf sněhových vloček).

Až to teda vypadá, že představa nějaké neměnné danosti je proti povaze života. Vždyť celá existence je nesmírně pohyblivá, mění se, je dynamická, je živá. Bůh je živý rovněž. Pokusy Boha definovat nutně končí u nějakého nefunkčního vzorce. Protože slovo definice obsahuje latinské finis – konec, a Bůh nekončí.

Ono je jednodušší takhle žít, ano. Poskytuje to nějaké bezpečí, nějakou zdánlivou jistotu toho, jak věci jsou. A mnoho dobrého, prospěšného prostě projde kolem, aniž by nás to mělo šanci obohatit. Existuje na to jeden takový vtip, který myslím dobře ilustruje problém ustrnulých představ.

Jedno město zaplavila povodeň. Pan Novák vylezl na střechu svého domu, a protože byl zbožný křesťan tak se modlil k Bohu a prosil, aby ho zachránil. Po nějaké chvíli k jeho domu připlul policejní člun a volal na muže, aby naskočil, že ho dopraví do bezpečí. Muž policisty odmítnul s tím, že čeká až ho zachráni Bůh. Když už voda dosahovala nad střešní okap tak připlul hasičský

člun. Hasiči vybízeli muže, že musí naskočít, jinak se utopí. Muž trochu našťavaně řekl, že nenastoupí, protože čeká až mu Pán Bůh pomůže. Povodeň nabrala větší sílu a vzala muže ze střechy a ten utonul. V nebi pak přijde k Bohu a ptá se ho proč ho nezachránil? A Bůh odpoví: „Vždyť jsem ti poslal na pomoc dokonce dvě jednotky těch nejlepších profesionálů, a tys ani jedné pomoci nevyužil.“ Člověk Bohu pokaždé nedovolí, aby mu pomohl.

I II: Na celé tohle téma našich lidských představ, kterými měříme život mě upozornila kniha C.S.Lewis - O modlitbě. Koušek Vám z ní přečtu:

Vím, že to zní neuvěřitelně, ale přemýšlejte o tom. Zdá se mi, že často a až nevrle odmítáme dobro, jež nám Bůh nabízí, protože jsme v tu chvíli očekávali nějaké jiné dobro. Víš, co mám na mysli? V každé oblasti našeho života – v naší náboženské zkušenosti – se vždy vracíme k něčemu, co nám připadalo jako by to dosáhlo dokonalosti, ustavíme to jako normu a ve srovnání s tím pak znevažujeme všechno ostatní. Ale teď mám pocit, že to ostatní bývá často naplněno novým, sobě vlastním požehnáním, jen kdybychom se mu otevřeli. Bůh nám ukazuje novou stránku své slávy a my se odmítáme na ni podívat, protože stále očekáváme tu starou. A samozřejmě ji nezakusíme... To, co ale zakoušíš, může být svým způsobem stejně dobré... Možná se dokonce s patetickým vypětím vůle snažíme znovu oživit to, co nám nyní připadá jako zašlé zlaté časy. Mělo však právě toto nadšení trvat věčně?“

Je to výzva pro každého z nás, protože jsme všichni lidé. A všichni jako lidé máme tendenci k tomu škatulkování a porovnávání s nějakým zlatým starým dobrým vzorem. „Nevzpomínejte na věci dřívější, o minulosti nepřemítajte. Hle, činím něco docela nového a už to raší. Nevíte o tom?“ Přijdou mi ta Izajášova slova velmi trefná. Něco nového už raší, nevíte o tom? Nestalo se vám náhodou že jste nepostřehli něco krásného, nového?

Podobně jako ti učedníci, kteří jdou do Emauz. Ježíš jde s nimi - pane jo, kdo tohle má? A oni měli v hlavě všechny informace, všechny detaily, oni byli očitými svědky Ježíšova života! Měli přístup k něčemu k čemu my přístup nemáme, a nepoznali ho. Jejich oči byly zaslepeny snad smutkem, zklamáním. Možná že i oni očekávali že mesiáš skončí jinak než na kříži. Vzpomeňme, jak se Ježíš často divil tomu, že učedníci pořád nechápou, o co jde. Jiná škatulka, jiná představa, nezapadal do porovnání se vzorem.

Pokoušejme se vyskočit z přespříliš zajetých cestiček. Zvyk může být zelená košile, a rozhodně ne všechno co „je zvykem“ je prospěšné. Hledme, abychom nebyli jako ten muž z vtipu, který kvůli své představě zabránil Bohu, aby ho zahrnul svou pomocí. Dělejme všechno pro to, aby naše představy nestály v cestě Božímu požehnání. Vezměme vážně Izajášova slova, a přestaňme balzamovat zašlé včerejšky. Vždyť už teď, někde poblíž, na dosah něco nového raší! Já věřím tomu, že něco raší pořád. Ať už je to údiv nad krásou přírody, loužičky po dešti na cestě jako desítky zrcadel, jedinečné sněhové vločky, které my tady v Opatově už brzy očekáváme. Křupání čerstvého sněhu při noční procházce pod jasným nebem. Jarní potůčky, zpěv ptáčků. Horké letní noci, vysoká tráva a zvuk cvrčků... Nebo nějaký nový vztah v práci, ve škole, na vesnici... nějaké nové zjištění které vám změní pohled na život. Rovněž víra je ve své podstatě otevřená; znamená vydat se do „neznáma.“ Sejměme si klapky z očí, a nechme Boha, aby nás fascinoval nějakým svým požehnáním. Amen